

Президент України Леонід Кравчук відповідає

- Наприкінці минулого року Україна проголосила свою незалежність. Але ж відомо, що перехід до повної державної незалежності - тривалий процес. Які найбільші перешкоди постають на цьому шляху?

- Безперечно, до повної державної незалежності Україні необхідно пройти довгочасну і тернисту дорогу. Адже становлення державності відбувається за складних політичних, економічних та міжнародних умов, коли необхідно долати перешкоди як внутрішнього, так і зовнішнього характеру.

Не секрет, що економічний спад триває. Спинити його можна лише рішучим запровадженням глибоких економічних реформ, переходом до ринкових відносин. Зволікати тут не можна. І все ж деякі керівники інститутів державної влади професійно не готові до праці за нових підходів, інші - гальмують реформи, не беруть на себе відповідальність за економічні перетворення народного господарства, не можуть позбутися командно-розподільної адміністративної хвороби. Зрозуміло, вони не мають права посідати високі пости.

Численні факти свідчать, що й місцеві Ради одірвалися від людей, втратили зв'язок з трудовими колективами, діють надто обережно. Отож необхідно принципово змінювати структуру, характер та зміст виконавчої влади. Зокрема, на перехідний період до прийняття нової Конституції України, ми хочемо ввести представництва Президента на місцях - в областях, районах.

Я, до речі, називаю головні, глобальні перешкоди. Ви ж розумієте, що на це запитання можна відповідати дуже довго.

Тепер про зовнішні перепони. Повірте, мені не вельми зручно про них говорити. Дехто може закинути: бачте, Президент прагне перекласти внутрішні проблеми творення держави на когось. Обставини ж змушують дивитися правді в очі.

А правда така. Державна незалежність немислима без національних Збройних Сил, впровадження своєї фінансово-валютної системи і розв'язання кордонно-митних питань. Цілком нормальне явище і в цивілізованому світі сприймається як належне.

Так ось, коли Україна проголосила незалежність і почала робити послідовні кроки щодо цього, певні сили колишнього центру, шовіністично настроєні депутати Верховної Ради Росії здійснили на нас безпрецедентний тиск. Володіючи повним інформаційним простором, маючи могутні засоби масової інформації, вдалися до залякування, шантажу, підташування й перекручення фактів, шельмування. Ми розуміємо, чому вони так діють. Ніяк не хочеться змиритися з тим, що Україна вже не провінція колишнього Союзу, не частина Росії, а самостійна держава, визнана світом, і вимагає до себе ставлення відповідно до міжнародних норм. Та де там - імперські амбіції, вони всупереч реаліям, логіці, у декого беруть гору. Грубе втручання у наші внутрішні справи продовжується...

Та найнебезпечніше те, що частина вчорашніх російських демократів намагається зіштовхнути українські і російські народи, посіяти між ними ворожнечу, ненависть, розігруючи кримську карту, висувачи територіальні претензії до України. Хоча всім ясно - це є пряме порушення Гельсінського процесу, договору 1990 року між Росією і Україною, підписаного в Києві.

На щастя, народ України терплячий, він проявляє мудрість. Ми знаємо: для розбудови держави треба згуртувати всі наші політичні сили, спокійно реагувати на інсинуації і тиск. А проблеми, що виникають між незалежними державами, розв'язувати в рамках міжнародного права, за столом переговорів, врівноважено, з урахуванням інтересів різних сторін.

- Україна є членом Співдружності Незалежних Держав. Якою бачите, Пане Президенте, майбутність Вашої держави в СНД? Чи має перспективу сама СНД?

- Створюючи СНД ми насамперед ставили найважливіше завдання - не допустити стихійного розпаду СРСР, можливих конфліктів, конфронтації, що могло б призвести до найтяжчих наслідків. Ми виходили з того, що наші держави є незалежні. СНД ж не повинна бути ані державою, ані державним об'єднанням, ані суб'єктом міжнародного права. В Білорусії і Алма-Аті ми заклали фундамент наших політичних та економічних взаємовідносин. Природно, якщо в такому напрямку розвиватимуться стосунки між державами, Україна бачить своє майбутнє в СНД. Бо наш народ ніколи не згодиться зберегти або реанімувати старі структури колишнього Союзу, з чим пов'язані трагічні сторінки історії.

Бути пророком - річ невдячна. Та коли СНД поверне на уже пройдений Радянським Союзом шлях, то навряд чи вона матиме життєдайні перспективи.

- Політична система України тільки-но формується. Нові партії не мають необхідного авторитету в народі, а на місцях ще діє стара влада. В якому напрямку еволюціонуватиме політична система Української держави?

- Незалежна Україна лише починає будувати державні інститути, формувати громадські об'єднання, партії, рухи. Це закономірно. Мені, як і кожній людині, складно передбачити, якого спрямування набуде вся політична система. Але

я виходжу з того, що 92 відсотки жителів, які торік 1 грудня прийшли на виборні дільниці, проголосувати за незалежність України. Отже, зусилля всіх партій, рухів, переконаний, повинні бути підпорядковані цій найвищій доленосній меті - створенню незалежної Української держави. Про це й засвідчило недавнє засідання "круглого столу" за участю Президента України, представників політичних партій, об'єднань, товариств і рухів.

У прийнятій Заяві його учасники висловили занепокоєння щодо загрози суверенітетові нашої держави, кризового стану суспільства. Ми зійшлися на думці, що здолаємо всі труднощі і завади на шляху розбудови незалежної України, лише консолідувавши всі демократичні сили, створивши такий механізм взаємодії між партіями, між державними структурами, між урядом, який давав би можливість плідно працювати...

- Недавно Пан Президент повідомив: німцям, депортованим свого часу з України, буде надано можливість повернутися на землю своїх предків. Чи означає це, що вони матимуть у Вашій державі якісь особливі умови, пільги, вигоди? Чи, може, Ви розраховуєте на тісніше зближення України з Німеччиною?

- Я хотів би підкреслити: повернення німців на батьківську землю - лише відновлення історичної справедливості щодо депортованого народу. Вони матимуть в Україні рівні права, як і всі жителі. Запевняю, ніяких особливих умов.

Однак принагідно нагадаю: до війни в п'яти областях жило 400 тисяч німців. Якщо вони після остаточного переселення в Україну утворять регіон з переважаючою більшістю свого населення, то матимуть право на відтворення національного району. Але наголошую, то не буде автономія в складі Української держави.

Кілька слів про зближення України й Німеччини. Між нашими державами, справді, встановлюються добрі ділові взаємовідносини. І це нас радує. Україна - європейська держава і, природно, хоче стати повноправним членом Європейського співтовариства, налагодити з усіма країнами тісні політичні, економічні, культурні взаємини. Але ми будемо свою політику не за принципом торгів: мовляв, ми дамо змогу німцям переселитись в Україну, а ви там, у Німеччині, подумайте про допомогу нам. Нічого подібного. Всі відносини з ФРН, як і з іншими державами, прагнемо поставити на ґрунт міжнародних правових угод, взаємоповаги і взаємовигоди.

- Як Ви оцінюєте стан національних меншостей в Україні? Поляки, котрі проживають в Галичині, скаржаться, що їхні прохання, їхні постулати не беруться до уваги. Чи збираєтесь Ви як Президент розпочати працю щодо національних меншостей?

- Проголошуючи державну незалежність, ми заявили світові: усі народи, малі вони чи великі за чисельністю, мають в Україні рівні, повторюю, рівні й однакові права. І тому навіть не повертається язик говорити про національні меншості. У своїй внутрішній і зовнішній політиці ми чітко дотримуємося міжнародних норм щодо прав людини. Ви ж щойно цікавилися проблемою переселення німців. Оце і є конкретні дії в цьому напрямку.

Моя тверда позиція: усі народи - росіяни, поляки, німці, угорці, болгари, євреї, гагаузи, кримські татари та інші - повинні мати необхідні можливості для розвитку науки, культури, рідної мови, збереження національних традицій. Прийнято й відповідні державні та урядові акти. Ми стежимо за тим, щоб не виникло ніяких конфліктів, суперечностей, непорозумінь, щоб усі люди жили в мирі й згоді, не втрачаючи свого національного коріння, національної специфіки, разом розбудовували Українську державу - наш спільний дім. Про якісь же утиски поляків в Галичині я вперше чую. Якщо, на жаль, таке й сталося, то ми спробуємо без зволікань виправити становище.

- Невдовзі Ви відвідаєте Польщу з офіційним візитом. Яких результатів чекаєте від нього? Чи є можливості поглиблення взаємовідносин між нашими державами?

- Український Уряд працює над пакетом пропозицій щодо таких взаємин. Я вважаю, що співпраця Польщі і України в сільськогосподарському виробництві, переробній легкій промисловості має бути найтісніша. Але це не означає, що, скажімо, в галузі машинобудування у нас немає перспектив розвитку. У мене є всі підстави говорити, що з багатьох політичних, економічних, соціальних питань ми домовилися з польським Урядом. Інакше й не може бути, Україна й Польща - сусідні слов'янські держави. Історія, культура, мови польського та українського народів нерозривно переплелися. Відтак ми із задоволенням сприйняли той факт, що Польща першою визнала незалежну Україну.

Український народ міцніє дружбою і повагою до польського народу. Словом, я бачу велике майбутнє у взаєминах наших двох держав.

Розмову вів

П. Косцінський - газета "Rzeczpospolita" (скорочено)